

Dokler kak svetovavec ali odbornik govori, se nikakor ne sme ne župan ne kak drug svetovavec v besedo vtikovati, ne besede pregrizniti, ga ne motiti ali dražiti. Če pa govornik le predolgo govori, če brez premisljaka čenča, kakor de bi otróbe vézal, če odskakva od zapopadka govorjenja, če razžaljivo, sirovo, neotesano ali zabavljivo govori, naj ga župan spodobniga govorjenja opomni; in ako ponovljeniga opominvanja ne porajta, naj mu besedo ustavi, to je, dalje govoriti prepové. Drugač je spodobno eno ali drugo reč grajati, drugač pa sirovo zabavljanje; — prvo je vsakimu pripušeno, ako to, kar graja, tudi dokazati vé, — drugo pa se ne spodobi v poštem zboru.

Če govornik kak poseben predlog ali nasvèt stori, naj ga župan od besede do besede zapiše, ali naj ga od govornika spisaniga tirja. To je zato potrebno, de se pri poznejim glasovanji na tanjko vé: kaj de ta ali uni svetovavec želí.

Kader en govornik neha govoriti, naj poprime besedo tisti, ki je za njim na versti. Za to mora župan dobro paziti, de le v tem redu govorniki k besedi pridejo, kakor so se za njo oglasili.

Kader je govorjenje v eni reči dokončano, to je, kader nobeden več kaj povedati nima, naj župan glasovanje napové. Glasovanje je tisto opravilo, po katerim se zvé, za kateri predlog (ali manengo) je več glasov (ali štim).

Župan napové versto, po kateri se predlogi v glasovanje vzamejo. On mora presoditi, kateri predlog (ali ktera maninga) je poprej, in ktera poznej v glasovanje vzeti, in potem v kratkih besedah predlog oznani in popraša: kdo de pristopi k temu predlogu? Glas (ali štima) se med večim številam odbornikov narboljši tako razodene, de tisti, ki predlog poterdijo, eno roko kviško vzdignejo. Če jih je več, ko polovica zbornikov roke kviško vzdignilo, je predlog poterjen in veljá za sklep, po katerim se mora po tem ravnati, in vsi drugi predlogi, kateri so temu poterjenimu nasproti, odpadejo in ne veljajo nič.

Kader je tako sklep v eni reči storjen, poprime župan spet besedo, in drugo opravilo v pretresovanje prinese, in se spet tako obnaša, kakor je bilo do zdaj povedano.

Kader so tako vse reči dokončane, neha posvetovanje, ako noben odbornik morebiti še kaj družiga v posvetovanje ne predloží.

Prav dobro bi bilo, ko bi se vse govorjenje v zapisnik ali protokol zapisalo, zato de ostane k vednimu spominu in za spričevanje, ko bi se primerilo, de cez županijske sklepe kako pričkanje postane. Ako pa vsiga govorjenja ni mogoče v protokol*) zapisati, se morajo vnder predlogi in sklepi na tanjko, kakor so bili storjeni, zapisati, in de je vse tako gotovo, naj župan po dokončanem zboru protokol vsim pričjočim predbere. Potem naj župan in en ud zbora protokol podpiseta. Protokol se shrani v županijski pisarnici.

Ker so zbori očitni, namreč de sme vsak odrašeni poslušat priti, kaj se v njih sklepa in kako se ta ali uni mož obnaša, se mora pa še opomniti, de poslužavci se morajo mirno zadržati in se v nobeno reč vtikati, ako se zato razločno ne vprašajo. V tacih zborih nima nihče pravice govoriti, kakor izvoljeni županijski možje.

Národské staríce.

Pervi list.

Ljubi moj Jože!

Lepo Te zahvalim, da si mi iz Ljubljane do zdaj vselej proti svoje „Novíce“ pošiljal, kakor si jih sam

*) Ljubo bi nam bilo, ko bi nam g. Ambrož prihodnjič en izgled taciga protokola dal. Vred.

prebral. Prosim Te za to ljubav tudi zanaprej. Vidiš, kako si me že spreobernal. Perva dva tečaja „Novíc“ si mi bil posilil; zdaj Te pa sam za nje prosim, in še lepo prosim, ker od dolziga časa po njih, ne vém kaj bi počel, če jih proti ne dobivam. Kako se Ti hočem jez revež hvaležniga skazati? Rad bi ti iz naših hribov kako novico za to pisal; pa tu se nič važniga ne zgodi. Če tu kak nov sneg pade, ga iz Ljubljane sam vidiš. Če per nas drevje s cvetjem spomlad oznanuje, jo je okoli Ljubljane zdavnaj oznanilo. To je zdaj od tod najvažniši novica, da so mi vse ovce poginile; metuljave so bile; tudi drngim sosedam maloktera ostane.

Da se ti bom pa vsaj nekoliko hvaležniga za „Novíce“ skazal, sim iz starih latinskih pisateljev nekoliko narodskih staríc nabral, da Ti jih bom za Tvoje „Novíce“ pošiljal. Ti že véš, kaj se pravi národnost, národen ali narodski, vender pa, preden Ti kaj več od narodskih staríc pišem, naj Ti povém, kako sim sosedam besedo narodnost in narodski ali národni razlagal. Bral sim jim nekaj iz eniga lista „Novíc“, kjer je s pohvalo slovenska národnost v misel vzeta. Vsi se začnejo smejeti in pravijo: No, tako je to hvale vredno, če smo Slovenci štorklasti in nerodni! Tudi mene je smeh posilil. Marsikdo je še kako smešno od nerodnosti perstavil, kakor si lahko sam misliš. Na to sim jim ob kratkim rekel: Kaj je nerodnost in neroden, to že veste; národnost in národen ali narodski je pa vse kaj družiga. Národnost ali narodovnost je zapopadek ali obsežek vsih posebnost in lastnost, šeg in navad, ktere se per kakim narodu sploh najdejo in ga od družih narodov večidel ločijo. Tako ima slovenski národ, tako ima nemški národ, tako ima francoski národ svoje posebne šege, navade, lastnosti ali z eno besedo svojo národnost, ktera ga od družih narodov razločniga dela. Kaj sim sosedam vse od narodnosti po domače pravil, Ti bom še v nekterih listih pisal, preden začnem od narodskih staríc govoriti.

Letas, da Ti nekoliko družiga pišem, smo slabo potico imeli, namest z orehi je bila z makam potresena; pa tega nismo vajeni; orehi so bili pozebli, sterdi pa še čbelarji za čbele preživiti ne bodo imeli. Slaba bo tudi za kolač. Da bi se bila létina v vsim čisto tako slabo obnesla, kakor létas, tega ne vémo kmalo. Bog Te obvaruj in spomni se

svojiga stariga prijatla
Benkoviga Toneta.

Očitna prošnja na vse slovenske domorodce.

Nek domorodec je v 50. listu lanskich „Novíc“ podpisanama večo pazljivost iskazal, kakor jo zasluživa, ker najni trud za podučevanje gimnazijalske mladeži Marburške v slovenskim jeziku s pohvalo opomeni. Res je, da uk od rok gré, ali da bi se že bil dognal na stopinjo popolnosti, še se réci ne more, ker učenci še dosti podučivnih pomočkov pogrešajo. Eden takoršnih narbolj potrebnih je slovenska knjižnica (biblioteka) pri tem gimnazii. Glavnica gimnazija je slaba, in pri novih šolskih popravah jo na vse strani vlečejo. Ker se za ukovanje (študiranje) dan današnji več denarjev potrebuje, kakor nekdej, tako je učencu sila težko, si razun šolskih bukev še drugih omisliti, ktere bi za njegovo privatno omiko koristne bile. Ne bi li verli domorodci temu započetu (vstanovljenju slovenske biblioteke pri Marburškim gimnazii) v pomoč priskočili, in bukve, časopise i. t. d., katerih jim več ni treba, velikodušno podariti blagovolili?

Niže podpisana za to podporo v iménu nadepolne mladeži slovenske in boljše slovenske bodočnosti. Vse, kar ima polje slovenskiga slovstva, nama bo drago, posebno pa 1) vse slovnice slovenske in ilirske, 2) vsi besedniki slovenski in ilirski, 3) vsi spisi lepovernanski slovenskih ali ilirskih pesnikov, 4) vse znanstvene bukve slov. ali ilir. pisateljev, 5) spisi za mladež, 6) vsi tečaji slovenskih in ilirskih časopisov, kateri so že izišli ali pa še bodo na svetlo dani.

Kdor častitih domorodcov bo kaj poslati blagovolil, naj storí pod najnim naslovom, ali pa pod naslovom c. k. gimnazijalskiga ravnateljstva po c. k. pošti, ali pa, kar menje izdatkov potrosi, po zvestih privatnih priložnostih.*)

V Marburgu na Božičevo 1850.

Juri Matjašič in Dav. Terstenjak,
učitelja verozakona in slovenskiga jezika.

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Gradca. Odbor Štajarskih stanov je sledečo prošnjo visokimu ministerstvu poslal: „Visoko ministerstvo! Predstojniki 191 županij naše kronovine in mestna županija v Gradcu so se v pridjani prošnji na podpisani odbor s prošnjo obernili: de naj on poskerbí, de bi se po 83. razdelku državne in deželne vstave deželni zbor berž ko je moč skupej poklical. Zavolj premembzemljišnih rečí, zavolj noviga odmejenja sodniških in politiških okrogov, zavolj ravnopravnosti vsih državljanov gledé očitnih občinskih bremen, z eno besedo, zavolj novih državljanskih prena-redb, je potreba, de se deželni zbor kmalo skupej pokliče, tako velika in spoznana, de ta prošnja ni le po željah nekterih sostavljena, temuč de je občna želja Štajarske dežele. Odbor se toraj primoraniga vidi, ministerstvo z zaupanjem prositi, de bi se skoraj prvi deželni zbor skupej poklical. Ker si mora središna vlada varstvo nove državne obravnave prideržati, so opravki deželniga zbora opraviški, in le zlo natanjčno poznanje razmer in deželnih posebnost zamore v tej reči kaj zadostniga storiti. Županije, ktere so po krajni vstanovitni večidel nezmožne, se morajo popraviti, de jim bo mogoče, svoje dolžnosti opravljati, ktere jim začasna županijska postava od 17. marca 1849 predpiše, de jim bo mogoče, s svojim premoženjem koristno ravnati in svojim potrebam po mogočnosti zadostiti. Neenakosti, ki še zdaj obstojé, se morajo poravnati, posebno kar zadene vkvartiranje vojakov, priprego, šole in ohranjenje cest; dela komisije za oprostenje zemljiš se še le v deželnim zboru popolnoma dokončajo; šolam in učiteljem le dežela zamore pomagati. Te rečí in še mnogo drugih, ktere po vstavi segajo v deželni zbor, kakor na priliko, potrebne poprave postav za pôsle, zavolj naselitve, zavolj razdeljenja zemljiš in drugih rečí so še take, de se ne morejo za začasne naznaniti. — Odbor meni, de ne bo v opravke vlade predelječ segel, ako prepričanje izreče, de spolnjenje občnih željá in zagotovljenih pravíc, je edino, kar zamore Štajarcam teške žertve, ktere je država, ko je bila v nevarnosti, od njih tirjala, popraviti in zaupanje utrditi, in de bo v tem zaupanju prestol in vesolna država močno podporo našla.“

Iz Celja. J. Š. Ko se je unidan slavni vojskovodja Radecky iz Dunaja na Laško nazaj peljal, bi se bila skorej velika nesreča prigodila. Ko namreč vozovlak se od Celja odpelje, blizo vasi Tremerje, na enkrat čuvaj železnice nasproti prisopí, ter od dalječ že sklobukam in rokama znamnje dajè, hlapone ustaviti. Vod-

nik hlapóna je tudi to kmalo zagledal, ter mašino ustavil. Kaj je bilo? Čuvaj železnice je blizo svojiga kraja ravno kakih 5 minut pred prihodom vozovlaka zapazil, de je ena šina počena. Zaukaže ročno svoji ženi, tamkaj ostati; on sam pa je vozovlaku nasproti letel, nevarnost oznanit. V štirih minutah je bila nova šina vložena. Med tem je maršal Radecki iz voza pogledal, ter poprašal, kaj de je? Mu povedó. Hitro podá čuvaju 25 goldinarjev v srebru za njegovo pazljivost, in vozovi dirjajo naprej. — Kakó se vohernija s žitam kaznuje, smo imeli ni davno strašen izgled. Ne dalječ od Celja, v dolinici, ki od znane lepe rožice imé ima, je vas precej velika, V tej vasi je bil bogat mož, ki je imel, kakor pravijo, blizo 300 mirnikov pridelaniga in nakupljeniga žita hranjeniga. Sosedje in peki od več krajev so ga prosili, jim tega žita za dobro in gotovo plačo prodati. Pa zastonj. Vohernik, pričakuje še večí žitne cene, jim ne zerniča žita ni prepustiti hotel. Pa kaj se zgodí? Osem dni po tem, ko ga je zopet en pek za žito poprosil, ter gotovo obilno plačo obetal, navstane ponoči pri njemu silen ogenj, in celo pohišstvo z vsimi pridelki in žitam vred pogorí in je pokončano. Ker pa pri družbi za pogorelstvo tudi zavarvan ni bil, je zdaj popolnoma berač, ter hodi po deželi tudi milodarov iskat.

Zunej Krajnja. 30. gr. Od našiga kantonskiga poglavarja, g. Paukerja, moram „Novicam“ oznaniti, da se je pri nabéri vojaških novincov tako obnašal, da mu je vse za to hvaležno. On ni le na to gledal, de bi bil za njegovo okrajno odločeno število fantov nanagloma v soldate vtaknil, ampak (kakor se ljudomilimu in pravičnimu možu spodobi) tudi na to, da zavolj begúnov ne terpijo nedolžni, ki so bili postavi pokorni in so k nabéri prišli. Čez 90 jih iz prvih klasov ni prišlo, med kterimi jih je morebiti 60 za vojaški stan vgodnih; — če bi ne bil téh begunov nič porajtal, bi bil segel med tiste, ki so v létu 1828, 1827 i. t. d. rojeni, in gotovo bi bil v tem hipu potrebno število nabral. Ali to bi ne bilo pravično bilo. Za to je vse v létu 1828 rojene in še stariši razrede domú spustil, in si bo prizadjal, še potrebno število (24 novincov) iz vjetih begunov prvih kl. dopolniti, kar bo toliko lože, ker zdej ob času mirú ni ravno silne naglice potreba. Če se ne bo begunam oistro na péte stopalo, in če se bojo namest njih berž novinci iz družih klasov jemali, bo begunov zmirej več, posebno v tacih krajih, kakor pri nas, kjer imajo beguni na 3 stranéh zavetje, čez Ljubelj, skozi Kokro in Tominsko, in zavolj njih bi mogli po tem pokorni fantje terpeti. Mi smo navajeni vselej resnico govoriti in hvaliti, kar je zares hvale vredno; zató še enkrat rečemo: to obnašanje našiga kantonskiga poglavarstva je bilo ljudomilo in pravično. Hvala mu!

Novičar iz mnogih krajev.

Pomenki v Draždanskim zboru zavolj poravnave nemških zadév so se začeli, in kakor se dozdej kaže, boste naša in Prajsovska vlada v edinosti ravnale; — de se bojo tudi vlade manjših dežel jima vdale, je pričakovati. — Sliši se, de se bosta tudi naš cesar in Prajsovski kralj v Draždano podala. — O novim létu so prišli novi bankovci, „bankovci državniga zaklada“ (Reichsschatzscheine) dvoje sorte na dan; večí, to je po 1000, 500 in 100 gold. z obrestjo (ali činži) po 3 gold. od 100, — manjši pa po 50, 10, 5, 2 in 1 gold. pa brez činža. Za te bankovce se bojo v tekočim létu vsi 3percentni bankovci centralne kase, bankovci na ogerske deželne dohodke in bankovci državniga zaklada léta 1850 zamenili, de bojo sčasoma ob veljavo prišli. — Ministerstvo se resno posvetuje,

*) Kar bo zamoglo iz svojiga obsežka vredništvo Novic v ta namen pripravniga vkupej spraviti, bo izserca rado storilo. Vred.